

Ivan Sergejevič Turgenjev: Očetje in sinovi, 1862

- Arkadij Kirsanov in Jevgenij Bazarov se spomladi 1859 pripeljeta iz Peterburga, kjer študirata, na posestvo Arkadijevega očeta Nikolaja. Zbližata se z domačimi ljudmi, z aristokratskim strice, Pavlom Petrovičem; nekoliko se že prerekajo, vendar bolj kot razkol med staro in mlado generacijo; nato se pokaže, da za vsem stoji nihilizem; Arkadij pove, da je Bazarov nihilist, Čl, ki ničesar ne priznava, ki se ne podreja avtoritetam, ki na vse gleda s kritičnega stališča
- Arkadij in Bazarov zavračata in rušita samo stare vrednote, ne pa vseh; starim nasprotujeta, ker trdno prisegata na nove (znanost, razum, delo, družbena korist, kritika)
- junaka sta vzorec življenjske miselnosti, ki se je v 50. letih razmahnila v ruski kulturi
- nihilizem v romanu je oznaka za usmerjenost generacije mladih ljudi, kar je bilo v bistvu odpor zoper obstoječi državni in socialni red v Rusiji

- beseda nihilizem postane aktualna s tem romanom, Tudi Nietzsche jo prevzame; pri Turgenjevu nihilizem še nima takšnega obsega kot kasneje pri N.
- ko roman izide, ga nihilisti napadejo; le Pisarev ga pozitivno oceni: resnična in pravična podoba tistega, kar naj bi bilo v nihilistih pozitivno
- Turgenjev pravi, da mu je bil osnova za Bazarova mlad zdravnik, ki ga je nekoč srečal; ta podoba pa je rasla v širšo vizijo nihilizma, kateri je pripadal takrat večji del ruske izobražene mladine
- Kukšin in SItnikov pa karikirata tisto, kar je bilo v nihilizmu slabo
- opiše Bazarovo razmerje do filozofije, Um, Zn, kako vrednoti in doživlja lj, kako občuje z ljudstvom in aristokrati
- odklanja nemško idealistično filozofijo, privržen je naravoslovnim Zn, noče razmišljati o morali (Čl je egoist; Bazarov je utilist: edina človekova moralna dolžnost je pospeševati vse, kar lahko Čl koristi)
- prepričan, da ukvarjanje z um ne more biti preveč koristno
- tudi v lj naj bo vse stvarno, otipljivo kot v Zn
- Bazarov ne govori o socialnih in političnih načelih
- B se zaljubi v plemkinjo Odincevo, lj ne more razložiti povsem razumsko, kot poskuša ostale stvari
- svet je zanj nekaj materialnega, izmerljivega, vse v njem poteka po določenih zakonih
- hoče biti kot bog (večen in neskončen), pa ne more biti
- primerja se z bogom, ker se čuti močnejšega od drugih
- razum potrebuje, da uresniči svojo voljo do moči; to pa lahko ogrozi samo lj, ob njej se B res zlomi volja do moči je tudi v Odincevi; merita se, dokler šibkejši ne podleže
- Pavel Kirsanov ima tudi to nenavadno moč, vendar je ni mogel razmahniti; strla ga je strast do kneginje R.
- Turgenjev obsoja take ljudi; ima jih za pogubo za njih same in za druge ljudi

Arkadij se s prijateljem Bazarovom vrne domov; oče Nikolaj Petrovič se sina zelo razveseli; skupaj z bratom Pavlom Petrovičem živi na podeželju; žena mu je umrla, sedaj ima majhnega otroka s Feničko, hčerko bivše gospodinje; Pavel ni navdušen nad Bazarovom, še posebej ne, ko Arkadij pove, da je nihilist – Čl, ki ne pristaja na avtoriteto, ki zavrača vse vrednote; Arkadij prosi svojega prijatelja, naj bo bolj obziren, ker je Pavel imel negativno izkušnjo: zaljubil se je v neko kneginjo, ki ga je zapustila in odšla v tujino, on ji je sledil, jo zasledoval; ko je umrla, se je vrnil domov in sedaj živi s svojim bratom, Arkadijevim očetom; je zelo uglajen gospod; Bazarov se zanima za naravoslovne vede, secira žabe, lj se mu ne zdi nič posebnega: pri lj ni nobene kemije, kot pravijo – če seciraš oko, ne boš nikjer našel nič romantičnega; Fenička mu je takoj všeč, tudi z malim Mitjem se dobro razume, medtem ko se otrok preplašen umakne pred Arkadijem; tudi za Pavla se zdi, da mu je Fenička všeč; pogovori med starimi in mladimi se zastrujejo, predvsem med Pavlom in Bazarovim, medtem ko imajo mladi (delavci na posestvu) Bazarova radi; študenta se odzoveta na povabilo na ples, kjer spoznata Ano Odincevo; lepa ženska, o kateri krožijo najrazličnejše govorice; poročila se je s starejšim moškim in po njegovi smrti obogatela; Arkadiju je takoj všeč, tudi Bazarov postane pozoren; povabi ju k sebi; na domu se posveča Bazarovu, privlači jo njegova drugačnost, Arkadij pa se razočaran posveča njeni mlajši sestri Katji; še pred tem gresta na obisk k ženski Jevdoksiji, ki se dela zelo razgledano, kaže zanimanje za kemijo, je proti aristokraciji, v resnici pa ni preveč inteligentna in Bazarov jo takoj spregleda; odzoveta se povabilu Odinceve in jo obiščeta na domu; oba se vanjo zaljubita, toda Odinceva je bolj naklonjena Bazarovu, Arkadij pa dela družbo njeni mlajši sestri Katji; Bazarov ji razodene lj, Odinceva pa ga zavrne, zato odpotujeta k Bazarovim staršem; oba sta zelo srečna, ko vidita svojega sina, čeprav je zelo hladen, preseda mu njuna ljubezen, doma se dolgočasi; oče je srečen, ko sliši, kako Arkadij hvali njegovega sina; kmalu odpotujeta, starša sta zelo žalostna; oglasita se pri Odincevi, vendar le za kratek čas; nadaljujeta k Arkadiju; Arkadija pa še zmeraj muči Odinceva, zato odpotuje nazaj k njej; Bazarov pa se ogreje za Feničko, na vrtu jo celo poljubi, kar vidi Pavel, ki pozove Bazarova na dvoboj; Pavel zgreši Bazarova, Bazarov pa ga rani v nogo; čeprav sta se dogovorila do konca, B. ne sproži še enega strela, ki bi pokončal starca; nudi mu prvo pomoč in ga odpelje domov; Pavel da poklicati Feničko, ki priseže, da ljubi Nikolaja, zato se Pavel pomirjen in svojemu bratu predlaga poroko; Arkadij se zaljubi v Katjo, Odinceva pa pošlje po Bazarova, ki ji razkrije, da je bil tudi Arkadij zaljubljen v njo; na koncu je nekoliko presenečena nad lj med sestro in A, vendar jo sprejme; Bazarov se vrne domov, pomaga nekemu bolniku in se tako okuži s tifusom; ni mu več pomoči; preden umre, pošlje po Odincevo in pomirjen umre; A in Katja se poročita, prav tako Nikolaj in Fenička; Pavel gre v tujino, Odinceva se je poročila z mladim moškim, ki bo postal odločilen in slaven